

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer dr. E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Onze referentie

MvH/RvZ/MB/bs/ATR3901/2025-U063

Uw referentie

Datum

23 april 2025

Onderwerp

Wijziging van de Archiefwet 1995 ter uitvoering van overweging 158 van de Algemene verordening gegevensbescherming

Geachte heer Bruins,

Op 1 april 2025 ontving het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) de adviesaanvraag voor het wetsvoorstel "Wijziging van de Archiefwet 1995 ter uitvoering van overweging 158 van de Algemene verordening gegevensbescherming". De internetconsultatie eindigt op 28 april 2025. De uiterste datum om te adviseren is 29 april 2025.

Op 2 januari 2025 werd het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (hierna 'CABR') beschikbaar. Het gaat om een oorlogsarchief met dossiers van 425.000 personen die verdacht werden van collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Onderdeel van het archief is een namenindex die online te doorzoeken is, waarna de dossiers in de studiezaal bekeken kunnen worden. Dit leidt tot de situatie waarin wél de namenlijst, maar niet de onderliggende dossiers openbaar zijn. Of een persoon terecht verdacht werd van collaboratie, wordt pas duidelijk na inzage in het dossier. De lijst is opgesteld tijdens en net na de Tweede Wereldoorlog en er zijn ook verzetsmensen en overlevenden van concentratiekampen op de lijst gekomen. De discussie betreft de lange wachtlijst voor het inzien van dossiers, maar ook de keuze om de dossiers zelf niet digitaal doorzoekbaar te maken. Hierdoor ontbreekt volgens onder meer enkele Kamerleden de context bij de verdenking. De keuze om alleen de namenindex te publiceren is het gevolg van een advies van de Autoriteit Persoonsgegevens, die in december 2024 waarschuwde voor strijd met de Archiefwet en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna 'AVG').

Het wetsvoorstel regelt een grondslag voor de digitale toegankelijkheid van dossiers van het CABR. Een aanvullende grondslag is nodig, omdat de dossiers bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens bevatten. Zulke persoonsgegevens mogen op basis van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: UAVG) alleen onder strenge voorwaarden verwerkt worden. Dit is strijdig met de Archiefwet, waarin de wetgever uit is gegaan van het idee dat het archief toegankelijk moet zijn en dat onderzoek in archief als zodanig een algemeen belang dient. Om strijd met de UAVG te voorkomen maakt het wetsvoorstel onderzoek vanwege

Contact:

Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG

Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG

info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl

Tel: 070-310 86 66

een persoonlijk belang mogelijk. Het wetsvoorstel is gebaseerd op overweging 158 van de AVG, waarin is afgesproken dat lidstaten de mogelijkheid hebben om te regelen dat bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens verder worden verwerkt voor archiveringsdoeleinden.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. *Nut en noodzaak*

Uit het voorstel blijkt dat de regering eraan hecht dat archief (digitaal) toegankelijk is voor onderzoek. Ook het CABR zou digitaal toegankelijk worden gemaakt, zodat het gemakkelijk digitaal te doorzoeken is. Na een advies van de Autoriteit Persoonsgegevens is alleen de namenindex digitaal toegankelijk gemaakt. De onderliggende dossiers zijn dat niet, die zijn alleen op te vragen en in te zien in de studiezaal van het Nationaal archief. Het digitaal toegankelijk maken van de dossiers levert strijd op met de AVG, omdat het gaat over het verwerken van bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens. Er geldt een verbod om zonder specifieke wettelijke grondslag zulke persoonsgegevens te verwerken. Het wetsvoorstel voegt daarom een wettelijke grondslag toe aan de Archiefwet. Het college heeft geen opmerkingen bij nut en noodzaak.

2. *Minder belastende alternatieven*

Het wetsvoorstel regelt een uitzondering op het verbod om bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens te verwerken. Een uitzondering kan alleen met een wettelijke basis worden gemaakt, daarom is een wetwijziging nodig. Het college heeft geen opmerkingen over minder belastende alternatieven.

3. *Werkbaarheid*

De archiefwet ziet op het bewaren van overheidsinformatie en is van toepassing op overheidsorganen. Uit de toelichting van het wetsvoorstel blijkt dat het wetsvoorstel vooral relevant is voor beheerders van archiefbewaarplaatsen. Zij moeten besluiten of archiefbescheiden met daarin bijzondere categorieën persoonsgegevens of persoonsgegevens van strafrechtelijke aard voor raadpleging of gebruik beschikbaar te stellen. Daarvoor is de openbare voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het wetsvoorstel geeft het archief de bevoegdheid om het belang van de openbaarmaking van de bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens af te wegen tegen de inbreuk op de bescherming van de persoonsgegevens. Of het wetsvoorstel voor deze overheidsorganen uit te voeren is, zullen zij inschatten in de uitvoeringstoets die onder andere door de algemene rijksarchivaris wordt uitgevoerd. Door het wetsvoorstel ontstaan er ruimere mogelijkheden voor particulieren, bedrijven en instellingen die toegang willen tot informatie in een archief, onder andere doordat de archiefstukken digitaal toegankelijk kunnen worden gemaakt. Het college heeft geen opmerkingen bij de werkbaarheid.

4. Gevolgen regeldruk

Het wetsvoorstel bevat een summiere paragraaf over de financiële gevolgen, waarin slechts één zin aan regeldruk is gewijd. Volgens de toelichting zal de regeldruk voor burgers, bedrijven en instellingen (licht) afnemen doordat het wetsvoorstel voorziet in een verruimde mogelijkheid om archiefmateriaal te raadplegen of gebruiken. Het is onduidelijk waar deze stelling op is gebaseerd. Het wetsvoorstel levert geen regeldruk op voor particulieren, bedrijven of instellingen, maar slechts voor de overheidsorganen die de gewijzigde Archiefwet moeten uitvoeren. Dit is volgens de geldende definitie geen regeldruk.

4.1 Het college adviseert om de regeldrukgevolgen in beeld te brengen overeenkomstig de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

Indienen / vaststellen nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris